

KAAMASJOEN VESISTÖN TAIMENKANTOJEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

1. Yleistä

Inarijärven sivuvesistöselvitysten yhteydessä merkittiin Kiellajoen rysäpyynnissä toista sataa kudulle nousevaa järvitaimenta. Merkkipalautukset osoittivat, että Kaamas - Kiellajoen vesistön taimenet syönnöstävät Muddusjärnessä ja kutevat siihen laskevassa Kaamasjoessa sekä sen useissa sivujoissa, joista tärkein on Kiellajoki.

1970-luvun lopulla saatiin rysäpyynnin yhteydessä myös riittävästi nousutaimenen mätiä emokalaparven muodostamiseksi. Syksyllä 1983 tämä emokalaparvi antoi ensi kerran mätiä, ja mikäli sairauksilta, vahingoilta yms. vältytään, vuosina 1983-86 saadaan yhteensä yli 200 l tätä Kiellajoen taimenkannan mätiä. Mainittakoon, että kanta on tyypiltään pitkälle nouseva ja sen päänousu-tapahtuu elokuun aikana, erityisesti jälkimmäisellä puoliskolla. Kutu tapahtuu syyskuun alkupuolella ja pääosa kututaimenista laskeutuu välittömästi kudun jälkeen alas Muddusjärveen.

2. Muddusjärvi ja Kaamasjoen vesistö

Muddusjärven - Kaamasjoen vesistö on kooltaan ja luonteeltaan varsin sovelias taimenkannan intensiiviseen käyttöön ja hoitoon. Suurin osa koskialueista on kaukana tieverkosta, mikä on melkoinen tae smolttituotannon optimaalisena pitämiseksi, kun poikasten onginta jää satunnaiseksi ja vähäiseksi.

Mainittakoon, että nouseva kanta ei ole enää runsas, vain muutamia satoja yksilöitä, joten kaikki koskialueet eivät enää ole vaelluspoikastuotannon piirissä. Paikallinen taimen on osin täyttänyt näitä koskia kuten myös esim. Lemmenjoella, Menesjoella ja Ivalojoella. Monissa sivujoissa on melko runsas paikallinen taimenkanta. Virta-alueilla on kohtalaisesti harjasta ja

suvannoissa siikaa ja jonkin verran haukea ja ahventa.

Parhaimmat kutu- ja poikastuotantoalueet ovat Kaamasjoen ala- ja keski-
osalla sekä erityisesti Kiellajoella ylös tunturiin asti. Kaamasjoessa
on myös pitkiä koskijaksoja Kaamasmukan alapuolella.

Kaamasjoen lisäksi taimenelle varsin soveliaita sivujokia ovat alhaalta
päin lukien

Syysjoki
Koskelojoki
Aksujoki
Peltojoki
Kiellajoki
Honkavuomajoki
Ylempi Honkavuomajoki
Kuntsajoki
Rajaoja

Muddusjärveen lännestä laskeva Terstojoki on myös sovelias taimenelle.
Mainittakoon, että tunturissa olevassa Terstojärvessä on ns. lampitaimen-
kanta, jonka poikastuotanto on Terstojoen yläosassa. Kettukoski järven
luusuassa on erittäin hyvää poikastuotantokoskea.

3. Taimenkannan hoito 1984-1988

3.1. Istutusperusteet

Tämän suunnitelman pääperiaatteena ja -tarkoituksena on käyttää saatavilla
olevat syömään opetetut poikaset mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ot-
taen takaisin vaelluspoikastuotannon piiriin paikallisille kannoille mene-
tetyt koskialueet sekä kaventaa eräitä paikallisia kantoja mm. Syysjoessa,
Koskelojoessa, Peltojoessa, Kiellajoessa sekä Kaamasjoen yläosassa.

Vuosina 1976-79 tehtyjen taimenen poikastiheys- ja kalastوسelvitysten

mukaan Kaamasjoen vesistön koskihehtaari tuottaa n. 100 kpl/ha/a vaelluspoikasia Muddusjärveen. Koskihehtaarilta vaeltaa siten vuosittain yli 100 kpl n. 3-5 vuot. järvitaimenia alaspäin. Smoltin koko on n. 22-24 cm. Se merkitsee n. 5-10 kg/ha/a taimenpoistumaa.

Viimeisimpien Ruotsin pohjoisosissa tehtyjen selvitysten mukaan tarvitaan 1 000 kpl n. 5-7 g painoisia poikasia, jotta saadaan n. 100 smolttia (= 10 %). Tällä perusteella olisi ko. koskialueille istutettava n. 1 200 kpl/ha/a 1-vuot. taimenia, mikäli niitä olisi käytettävissä (12 kpl/100 m²). Tällöin edellytetään koskissa olevan poikasia myös luonnon kudusta, kuten tilanne hoitoalueella onkin.

Sen sijaan ei ole olemassa yhtä tarkkoja tietoja siitä, mikä on optimi-istutustiheys syömään opetetuille taimenilla Kaamasjoen koskiin, joissa on jossain määrin eri ikäisiä taimenia ja harjuksia.

Ylitiheällä istutuksella haaskataan vain poikasia. Jää siis arvioitavaksi istutustiheys 1-vuot. ja syömään opetetun poikasen välillä tässä tapauksessa.

Syömään opettujen istukkaiden kuolleisuus on suurimmillaan ensimmäisten viikkojen aikana. Koon kasvaessa kesällä kuolleisuus pienenee poikasten löydettyä turvalliset reviirit itselleen. Tässä suunnitelmassa pitäydytään siinä, että istutuksen jälkeisenä vuonna menetetään n. puolet (50 %) taimenista. Myös koskialueen luonteella on oma merkityksensä.

Syömään opettuja taimenia istutetaan siten n. 20-30 kpl/100 m²/a koskea eli 2 000 - 3 000 kpl/ha/a.

Inarijärven sivuvesistöselvitysten yhteydessä arvioitiin myös Kaamasjoen vesistön sellaiset koskialueet, jotka soveltuvat kohtuullisesti tai hyvin taimenen vaelluspoikastuotantoon.

Tällaisia koskialueita on n.   ha. Sen lisäksi ovat Terstojoen ja Kettukosken taimenalueet. Hoitoaluetta on siten yht. n.   ha.

3.2. Istutussuunnitelma

Seuraavassa esitetään yksityiskohtainen suunnitelma vuosille 1984-88. Se painottuu eri vuosina hieman eri osiin vesistöä, jotta saataisiin mahdollisimman paras tulos jokaisesta ikäluokasta ja keskinäinen kilpailu jäisi mahdollisimman vähäiseksi. Ensimmäinen ja toinen istutusvuosi tullevat antamaan parhaan vaelluspoikastuotannon mm. lajin sisäisen predaation vähäisyyden takia.

Jokialue	Istutukset		Keskimäärin kpl/a
	ha	kpl/ha	
Kaamasjoki, pääuoma	40	2 500	100 000
Kiellajoki sivujokineen	25	3 000	75 000
Peltojoki	5	2 000	10 000
Kettukoski	1	3 000	3 000
Muut	5	2 000	10 000

Keväällä 1984 levitetään poikaset mahdollisimman hyvälle poikastuotantoalueille painotetusti. Siksi istutustyö tehdään huolellisesti Kaamasjokeen Kaamasmukasta alaspäin, Kiellajoen koskiin sekä Kaamasjoen alaosan koskialueille.

Keväällä 1985 huomioidaan erityisesti pienemmät vesistöt (istutustyö hankalaa). Seuraavina vuosina koetetaan normaalin istutustiheyden lisäksi paikata ja täydentää vähemmälle jääneitä koskialueita.

4. Taimenkannan tuoton hyödyntäminen

RKTL:n selvityksen mukaan taimenen verkkopyynti Muddusjärnessä kohdistuu pääosin liian nuoriin ikäluokkiin. Järven käyttösuunnitelmassa tulisi taimenverkkojen olla yleisesti harvuudeltaan n. 65-70 mm, jotta saataisiin maksimaalinen tuotto. Tämän suuntaiset ratkaisut tulisi ottaa esille päättävissä elimissä mahdollisimman pian, jotta ns. siirtymävaihe menisi mahdollisimman kivuttomasti. Lainsäädännölliset sekavuudet eivät saisi olla esteenä, vaikka näin lähivuosina saattaa ollakin.

Toivottavasti terve talonpoikaisjärki voittaa tässäkin asiassa. Taustalla on jo riittävästi selvityksiä sekä ns. näppituntumaa. Esteet ja syyt ovat aivan muualla.

Jokialueiden kalastusta ei ole tarpeen muuttaa suuresti nykyisestään ainakaan lähivuosina. Valvontaa olisi kylläkin tehostettava.

Rovaniemi 17.10.1983

Olli Tuunainen
kalastusbiologi